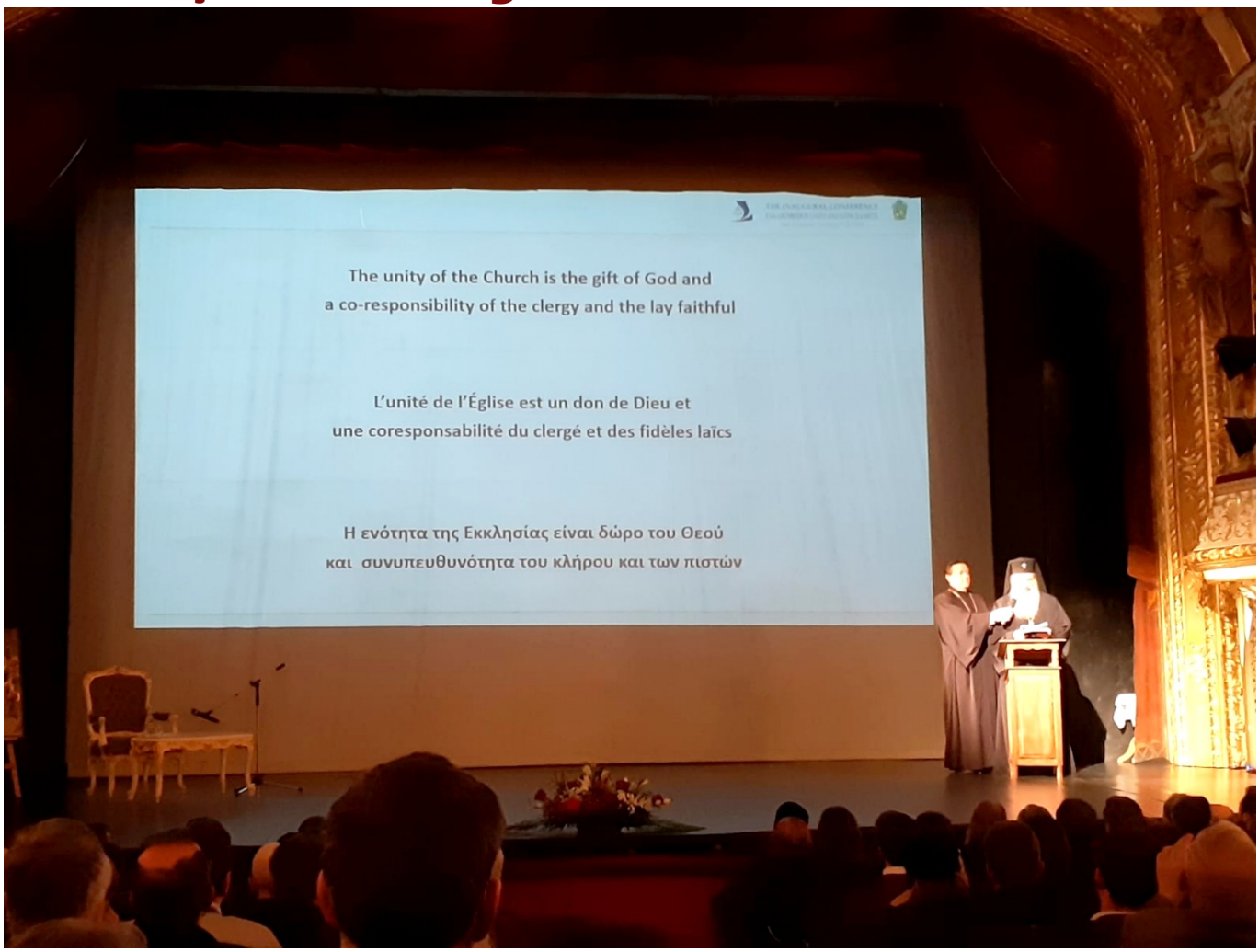
12/01/2019

Mesajul Patriarhului României la Conferința IOTA de la Iași (Text integral)

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a adresat un mesaj cu prilejul conferinţei teologice internaţionale „Unitatea panortodoxă şi sinodalitatea”, organizată la Iaşi de Asociația Teologică Ortodoxă Internaționale (IOTA).

Mesajul a fost citit de Înaltpreasfinţitul Părinte Mitropolit Teofan al Moldovei şi Bucovinei.

În cuvântul intitulat „Unitatea Bisericii este dar al lui Dumnezeu şi coresponsabilitate a clerului şi credincioşilor laici”, Preafericirea Sa subliniază faptul că este „tot mai necesară o reînnoire a teologiei ortodoxe actuale, printr-o prezentare a legăturii profunde dintre adevărurile de credinţă, viața liturgică şi experienţa mistico-ascetică a Bisericii”.

Tema generală a conferinţei care se desfăşoară în perioada 9-12 ianuarie este „Unitatea panortodoxă şi conciliaritatea”.

Părintele Patriarh Daniel evidenţiază că astăzi, „reflecţia teologică privind unitatea eclesială panortodoxă trebuie aprofundată şi în relaţie cu viaţa concretă a comunităților eclesiale prezente”.

„În acest sens”, spune Patriarhul Daniel, „catedra academică şi altarul Bisericii trebuie să fie în permanentă conlucrare, profesorul de teologie şi păstorul de suflete sunt coresponsabili pentru apărarea, păstrarea şi cultivarea unităţii eclesiale locale şi panortodoxe”.

Text integral:

În societatea contemporană, caracterizată prin secularizare accentuată, adică prin relativizarea valorilor religioase şi morale, este tot mai necesară o reînnoire a teologiei ortodoxe actuale, printr-o prezentare a legăturii profunde dintre adevărurile de credinţă, viața liturgică şi experienţa mistico-ascetică a Bisericii. Această prezentare relaţională dinamică trebuie realizată prin aprofundarea marilor teme ale credinţei şi vieţii Bisericii, în dialog cu nevoile pastorale şi misionare prezente.

Unitatea este un atribut sau o notă fundamentală a Bisericii Ortodoxe mărturisită în Crez: „Cred întru Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică”. Înţelegerea unităţii Bisericii, realizarea şi manifestarea ei la nivelul vieţii concrete a Bisericii trebuie să constituie o permanentă preocupare, atât în plan teologic şi spiritual, cât şi în plan pastoral-misionar.
În acest sens, sinodalitatea este o regulă canonică şi o practică a vieții Bisericilor locale ortodoxe, cu scopul de-a exprima unitatea credinței ortodoxe, a vieții sacramentale și a disciplinei canonice, potrivit Sfintei Scripturi şi potrivit Sfintei Tradiții apostolice şi patristice. Dacă sinodalitatea este o normă canonică permanentă la nivel local, ea trebuie să fie astăzi o practică permanentă și la nivel panortodox sau universal, nu doar în situaţii excepţionale sau de criză, ci pentru menținerea şi afirmarea permanentă a comuniunii eclesiale şi a coresponsabilităţii pastorale şi misionare ale Ortodoxiei în lumea de azi.

Teologia ortodoxă prezentă este chemată să aprofundeze adevărul privind unitatea eclesială, dogmatică, euharistică şi canonică, pornind de la învăţătura fundamentală că Sfânta Treime constituie sursa, modelul şi scopul unității panortodoxe şi a sinodalităţii în Biserică, după cum ne arată rugăciunea Domnului

Iisus Hristos pentru unitatea Bisericii Sale: „ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis. Şi slava pe care Tu mi-ai dat-o le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem.” (Ioan 17, 21-22).

Înțelegerea teologiei dogmatice ortodoxe ca știință a mântuirii şi slujire a unităţii Bisericii a fost preocuparea principală a marelui teolog român Dumitru Stăniloae, care în opera sa a reorientat și înnoit teologia academică ortodoxă, adesea influențată de scolastica occidentală, eliberând-o de această influenţă prin intensificarea legăturii teologiei contemporane cu teologia Sfinților Părinţi, cu spiritualitatea liturgică şi mistico-ascetică (filocalică) a Bisericii.
Vorbind despre importanţa Teologiei Dogmatice, ca sinteză şi sistematizare a teologiei întregi, cu un scop unitar, precis, Părintele Stăniloae constata în anul 1930: „Lipsa dogmaticii din formarea teologului face din disciplinele teologice studii disparate cu probleme care au pierdut din vedere subordo-narea lor unui scop unitar. Atenţia teologului este deviată de la Dumnezeu şi acţiunea Lui, la filologie, la istorie, la probleme so-ciologice etc., privite pentru ele însele. Problema central-religioasă, legătura sufletului cu Dumnezeu, în care se rezolvă toate celelalte probleme este, dacă nu uitată, împinsă pe un plan se-cundar”[1].

Arătând vocaţia teologiei ortodoxe ca ştiinţă a mântuirii sau a îndumnezeirii omului şi a unităţii sau comuniunii eclesiale în viața şi misiunea Bisericii, Părintele Stăniloae face distincţia necesară între teologia făcută într-un timp dat şi învăţătura perma-nentă a Bisericii precizând că: „nu toată teologia devine învăţătură bisericească, ci numai aceea pe care o absoarbe Biserica prin con-sensul ei unanim în timp şi spaţiu […]. Aşadar, în Biserică, se face teologie şi Biserica menţine din ea ca învăţătură permanentă ceea ce explicitează autentic planul de îndumnezeire a omului” […]. „Teologii trebuie să-şi încadreze slujirea lor în această operă de mântuire a credincioşilor Bisericii (s.n.) din fiecare timp. De aceea, reflexiunea teologică personală trebuie să fie animată nu de dorinţa de originalitate cu orice preţ, ci de explicarea a ceea ce e moştenire comună şi slujeşte mântuirii credincioşilor Bise-ricii (s.n.) din acel timp; ea trebuie să stea în strânsă intimitate cu viaţa de rugăciune şi de slujire a Bisericii, pentru a adânci şi înviora această slujire. Fără aceasta, Biserica poate deveni forma-listă în slujirea ei, iar teologia rece şi individualistă”[2].

Aşadar, astăzi, reflecţia teologică privind unitatea eclesială panortodoxă trebuie aprofundată şi în relaţie cu viaţa concretă a comunităților eclesiale prezente. În acest sens, catedra academică şi altarul Bisericii trebuie să fie în permanentă conlucrare, profesorul de teologie şi păstorul de suflete sunt coresponsabili pentru

apărarea, păstrarea şi cultivarea unităţii eclesiale locale şi panortodoxe. În această privinţă, dorim să reamintim faptul că dogmele şi canoanele Bisericii Ortodoxe au fost formulate şi aprobate în Sinoade ecumenice de către episcopi, păstori în eparhiile lor, fiind ajutaţi de teologi eruditi, toţi având o conştiinţă profundă a responsabilităţii lor de a menţine unitatea Bisericii ca fiind o necesitate pentru mântuirea clerului şi credincioşilor Bisericii, adică unirea lor cu Sfânta Treime. De asemenea, pe baza credinței ortodoxe, Liturghiile euharistice au fost elaborate în comunităţi eclesiale vii, unind rugăciunea cu reflecţia teologică, dogma cu doxologia, unitatea internă a Bisericii cu misiunea ei dinamică în societate. Pe lângă sublinierea adevărului că Sfânta Treime este sursa, modelul şi scopul unităţii Bisericii, teologia ortodoxă de astăzi trebuie să sublinieze că unitatea Bisericii este dar oferit de Dumnezeu, dar şi responsabilitate a episcopilor, preoților, diaconilor şi credincioșilor laici, pentru menținerea unităţii Bisericii, pentru ca „lumea să creadă” (cf. Ioan 17, 21-22).
Totodată, Ortodoxia are nevoie de o reflexie teologică aprofundată privind relaţia dintre libertatea individuală şi comuniunea eclesială, dintre teologia academică şi viaţa parohiilor şi mănăstirilor, între primat (întâietate) şi sinodalitate, la nivel local şi panortodox, între autocefalie locală şi coresponsabilitate panortodoxă, deoarece autocefalia nu trebuie confundată cu izolarea şi nici unitatea cu constrângerea. Dialogul, consultarea reciprocă şi cooperarea concretă dintre Bisericile noastre autocefale trebuie să devină o practică permanentă, bine organizată, şi nu doar evenimente izolate sau de conjunctură.

Trebuie să veghem permanent ca egoismul individual sau colectiv să nu submineze sfinţenia comuniunii eclesiale.

***

Ne rugăm Preasfintei Treimi să dăruiască lumină, pace şi bucurie tuturor participanţilor la Conferinţa teologică internaţională de la Iaşi (9-12 ianuarie 2019), cu tema „Unitatea panortodoxă şi sinodalitatea”.

† Daniel

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

[1] „Prefață” la traducerea manualului lui Hristu Andrutsos, Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene, Sibiu, 1930, p. V, citat de Diac. Asist. Ioan Ică jr. în volu-mul omagial: Persoană şi Comuniune. Prinos de cinstire preotului profesor academi-cian Dumitru Stăniloae 1903-1993, Sibiu, 1993, p. XXV, nota 3.

[2] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Teologia Dogmatică Ortodoxă, Tom 1, ediţia a V-a,

în colecția Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Opere Complete, Ed. BASILICA, Bucureşti, 2018, pp. 100-101.

(basilica.ro / Foto credit: Robert Moldoveanu)